

נביאים, תיקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר, כלומר תקנו את הברכות, ותקנום בסדר מסוים, כמשפט המקראות, כפי שיתבאר בעזה"י בסמוך, ואין לשנות הסדר^א.

ולאחר זמן שכחום חכמים, וחזר שמעון הפקולי^ב, והסדיר את שמונה עשרה הברכות הללו על הסדר לפני רבן גמליאל ביבנה.

ואלו הן הברכות וסדרן, כפי שתקנו כמשפט המקראות.

א. ברכה ראשונה היא ברכת אבות. וענין זה שמברכים ברכת אבות, למדוהו מהכתוב "מזמור לדוד **הבו לה' בני אלים** הבו לה' כבוד ועז" (תהלים כ"ט א') כלומר הזכירו לפניו את אילי הארץ, הם האבות.

ב. ברכה שניה היא ברכת גבורות. וענין זה שמברכים ברכת גבורות, למדוהו מהכתוב "**הבו לה' כבוד ועז**".

ג. ברכה שלישית היא ברכת קדושות. וענין זה שמברכים ברכת קדושות, למדוהו מהכתוב "הבו לה' כבוד שמו השתחוהו לה' **בהדרת קדש**" (תהלים כ"ט ב').

ד. ברכה רביעית ברכת בינה [=חונן הדעת]. והסיבה לכך שתקנו ברכה זו **אחר קדושה, כי נאמר**, "כי בראתו ולדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי **והקדישו את קדוש יעקב ואת אלקי ישראל יעריצו**" (ישעיהו כ"ט כ"ג), וסמוך לו, "**ויודעו תעיר רוח בינה** ורוגנים ילמדו לקח" (ישעיהו כ"ט כ"ד), הרי שאחר הקדושה באה הבינה.

ה. ברכה חמישית ברכת תשובה. והסיבה לכך שתקנו ברכה זו **אחר בינה, כי נאמר**, "השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע פן יראו בעיניו ובאזניו ישמעו **ולבבו יבין ונשבו** ורפא לוי" (ישעיהו ו' י'), הרי שאחר הבינה באה התשובה.

ו. ברכה ששית ברכת סליחה. והסיבה לכך שתקנו ברכה זו **אחר תשובה, כי נאמר**, "**ינשב אל ה'** וירחמהו ואל אלקינו **כי ירבה לסלוח**" (ישעיהו נ"ה ז'), הרי שאחר התשובה באה הסליחה.

^א מכאן קשיא למה שפרש"י בברכות גבי אמצעיות אין להן סדר, דפירש, דאם טעה באחת מן הברכות, ושכח אחת מהן, שצריך לחזור, שאומר אותה ברכה ששכח במקום שזכר, וגומר תפלתו. וקשיא דאם כן הוא אומר השמונה עשרה ברכות למפרע, והכא חזינא דהתקינו אותן על הסדר. אלא נראה לפרש התם אין להן סדר, דלא הוו כשלש ראשונות ושלוש אחרונות דחזור לראש השלשה כשטעה באחת מהן, אלא חוזר לאותה ששכח, וגומר ממנה ולמטה הכל כסדר. אבל ב"יענינו" אין חוזר, כיון שעבר מקומו. והכי נמי אמרינן לקמן גבי מגילה שאם השמיט פסוק אחד, שמתחיל וקורא מאותו פסוק ולמטה. [תוס'].

^ב יש אומרים שמשתכר בצמר גפן נקרא פקולא. [רש"י].